

ještě svévolí, když poškozený svůj nárok, vezme-li se naň objektivní měřítko, přecenil, neboť subjektivní jeho měřítko bude zajisté pravidelně jiné a jen na tomto subjektivním měřítku záleží, jde-li o otázku svévole, zda přecenil svou škodu bezelstně či obmyslně. O obmyslnosti však v případech úrazu nemůže tak hned býti řeči, když ani soudové nejsou co do míry bolestného za jedno. Svévole je vyšší stupeň viny, kladený v § 1331 obč. zák. na roveň škodolibosti a charakterisovaný v motivech k § 408 c. ř. s. přímo jako dolus. O tom však tu nemůže býti řeči a proto nárok není oprávněn.

Čís. 7485.

Nastal-li klid ve vymáhání pohledávek podle § 10 odst. 1 vyrovnacího řádu, nemůže na věcech dlužníkovi náležejících nabyto býti soudcovského práva zástavního neb uspokojovacího do té doby, dokud nebude veřejně oznámeno usnesení, jímž se vyrovnací řízení prohlašuje podle § 55 vyrovn. řádu za skončené.

(Plenární usnesení ze dne 6. listopadu 1927, Pres. 758/27.)

V poslední době vyskytl se v rozhodování nejvyššího soudu rozpor ve výkladu § 10 odst. 1 vyrovnacího řádu. V rozhodnutí svém ze dne 16. května 1923 č. j. R I 425/23 (č. 2637 sb. n. s.) vyslovil nejvyšší soud u výkladu § 10 odst. 1 vyr. řádu názor, že povolení exekuce na jmění dlužníkovo jest nepřípustno, dokud vyrovnací řízení není právoplatně skončeno, a to nehledíc k tomu, zda mezi tím vznikly pro vymáhající věřitele účinky § 57 vyr. řádu a článku III. novely čís. 99 z r. 1923. Na téže zásadě spočívá rozhodnutí nejvyššího soudu z 28. dubna 1927 č. j. R I 256/27. V rozhodnutí ze dne 17. května 1927 č. j. R I 325/27 jest vysloven názor, že vyrovnací řízení trvá, pokud jeho skončení nebo zastavení nebylo veřejně oznámeno a že teprve tímto okamžikem odpadá zákaz vedení exekuce. Naproti tomu rozhodnutím z 12. dubna 1927 č. j. R II 58/27 bylo připuštěno povolení exekuce na jmění dlužníkovo, třeba ještě vyrovnací řízení nebylo právoplatně prohlášeno za skončené, jen když bylo potvrzení vyrovnání právoplatným. Plenární senát nejvyššího soudu, jemuž první jeho president předložil spornou otázku k rozřešení, usnesl se na zásadě shora uvedené.

Důvody:

K ustanovení § 57 vyr. ř., že, byl-li dlužník do dvou let po potvrzení vyrovnání právoplatně odsouzen pro podvodný úpadek, zrušuje se pro všechny věřitele sleva vyrovnáním poskytnutá, jakož i ostatní výhody, aniž by nastala ztráta práv, jež věřitelům poskytuje vyrovnání proti úpadci nebo třetím osobám, byla článkem III. zák. ze 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. připojena druhá věta, že totéž platí, nesplní-li dlužník

včas a plně potvrzeného vyrovnání. Případy, že se dlužník omešká ve splnění závazků vyrovnáním převzatých, mohou nastati i před skončením řízení. Ohledně lhůt ku placení vyrovnávací kvoty obsahuje vyrovnací řád pouze jediné omezující ustanovení v § 3 odst. 2 vyr. ř., jinak však řídí se lhůty pro povinnosti dlužníkovy a vyrovnání obsahem ujednaného vyrovnání. I když smluvené lhůty ku splnění uplynou ještě dříve, než bylo vyrovnací řízení dle § 55 vyr. ř. skončeno, má omeškání dlužníkovy i v takovém případě za následek účinky v § 57 uvedené. Jest nyní zodpověděti otázku, zda okolnost, že účinky § 57 vyr. ř. a čl. III. cit. novely nastaly před skončením vyrovnacího řízení, má vliv na trvání klidu nastalého ve vymáhání pohledávek, dle § 10 odst. 1 vyr. ř. Podle tohoto předpisu nemůže býti po zahájení řízení pro pohledávku za dlužníkem na jeho jmění prohlášen konkurs ani nelze na věcech dlužníkovi náležejících nabýti soudcovského práva zástavního nebo práva uspokojovacího. V § 10 odst. 1 jest výslovně uvedena jen doba, od které oba zmíněné právní účinky (vytlačení návrhu na zahájení konkursu, klid ve vymáhání pohledávek) počíná, ale není tam výslovně řečeno, do kdy tento klid má trvati. Ale ze souvislosti prvního odstavce tohoto paragrafu s jeho čtvrtým odstavcem, kdež pro pohledávky v tomto odstavci uvedené jest stanoveno, že sice nejsou vyrovnacím řízením dotčeny, ale že přece pro ně nemůže býti »za vyrovnacího řízení« proti dlužníku navrženo prohlášení konkursu, jest dovoditi, že klid dle § 10 odst. 1 má trvati rovněž tak dlouho, pokud trvá vyrovnací řízení. Stanovení pak konečné doby, do které trvá vyrovnací řízení, obsaženo jest v §§ 55 a 56 vyr. ř. Správnost pak toho názoru, že speciálně právní účinky v § 10 odst. 1 uvedené trvati mají až do ukončení řízení (§ 55) a nebo do jeho zastavení (§ 56), dovoditi lze jednak z materiálů k vyrovnacímu řádu, obsažených v pamětním spise k nařízení z 10. prosince 1914, čís. 337 ř. z., kterýmž nařízením byly zavedeny řády úpadkový, vyrovnací a odpůřčí, jednak ze samotných předpisů vyrovnacího řádu a to jak z jeho formální výstavby, tak i z materiální podstaty jeho předpisů. V citovaném pamětním spise na straně 171 odst. 3 jest výslovně řečeno, že soud zjistiti má formálně skončení vyrovnacího řízení a že tím (t. j. tímto formálním zjištěním skončení) zaniká činnost orgánů řízení a tím zanikají též účinky zahájení řízení; výslovně jest pak dodáno, že »od té doby jsou k př. exekuce opět přípustny«. Pokud jde o formální výstavbu vyrovnacího řádu, zejména o jeho stylisaci a redakční techniku při něm zachovávanou, nelze přehlédnouti, že vyrovnací řád věnuje velkou pozornost tomu, aby lhůty jím zaváděné byly přesné. Tak v § 7 stanoví zákonodárce přesně počátek účinků zahájení vyrovnacího řízení, řka, že nastávají počátkem dne, kterého vyhláška byla vyvěšena na soudní desce vyrovnacího soudu. Tomuto předpisu stanovícímú zásadně počátek účinnosti zahájení vyrovnacího řízení, odpovídají předpisy §§ 55 a 56 vyr. ř., jimiž stanovena konečná lhůta, do kdy řízení vyrovnací trvá. Mají-li jisté právní účinky trvati po dobu odchylnou od mezidobí určeného §em 7 s jedné strany a §§ 55 a 56 s druhé strany, dovede to vyrovnací řád přesně říci, jak tomu svědčí předpisy §§ 8 odst. 1, 47, 57 odst. 1 a 58. Poukázati jest, že vyrovná-

címu řádu známo jest časové omezení dle dne, kdy potvrzení vyrovnání bylo usneseno, ale ještě není pravoplatno (§ 57 vyr. ř.), a dle dne, kterého potvrzovací usnesení nabude právní moci (§ 47 vyr. ř.) a dále, že zákonodárci bylo jasno, že okolnost v první větě § 57 dotčená, totiž pravoplatné odsouzení pro podvodný úpadek může nastati také před skončením řízení; a přece ani pro případ, že k pravoplatnému odsouzení pro podvodný úpadek dojde v době od potvrzení vyrovnání nebo od pravomoci potvrzovacího usnesení až do skončení řízení, nestanovil zákonodárce výjimku z pravidla § 10 odst. 1 vyr. ř. Pokud jde speciálně o předpis § 55, pokázati jest na to, že vyrovnací řád neponechává stanovení konce vyrovnacího řízení při dosažení jeho cíle, t. j. když skuteční se vyrovnání, prostě pouhému výpočtu dnů, po které trvá lhůta k rekursu do potvrzovacího usnesení, nýbrž zůstává věren zásadě, aby lhůty vyrovnacího řádu byly přesny, stanoví zákonodárce, že jest třeba zvláštního usnesení, jímž prohlašuje se řízení za skončené. Tudíž z celé výstavby vyrovnacího řádu jest patrné, že zásadně tam, kde pro konec jistých účinků zahájení vyrovnacího řízení není stanoveno něco odchýlného, trvati mají při dosažení cíle vyrovnacího řízení tyto účinky potud, pokud nedojde k usnesení dle § 55. Po formální stránce nelze pro připuštění této výjimky dovozovati ničeho ani z toho, že nynější předpis druhé větě § 57 («Totéž platí, nesplní-li dlužník včas a plně potvrzeného vyrovnání») připojen byl teprve novelou č. 99 z roku 1923. Není žádného podkladu pro úsudek, že zákonodárce, vydávaje tento dodatek, neujasnil si, jak tento nový předpis zapadne do rámce celého řádu. Onen nový předpis byl normou, kterou vyvolaly životní potřeby. Dlužníci zneužívali vyrovnacího řízení k různým spekulacím, a proto hleděli opatrní věřitelé čeliti takovým nachinacím již před novelou ujednáním podmínky, že zrušuje se sleva, nesplní-li dlužník včas a plně potvrzené vyrovnání. Ježto tato kautela se osvědčovala, přikročil zákonodárce k tomu, aby kautelu tuto učinil zákonným předpisem (viz materialie k novele č. 99 z r. 1923 a to důvodovou zprávu k vládnímu návrhu tisk posl. sněmovny č. 3972 z 1923, zprávu výboru poslanecké sněmovny pro průmysl, obchod a živnosti a ústavněprávního výboru téže sněmovny tisk č. 4020 z 1923 a zprávu ústavněprávního výboru a živnostensko-obchodního výboru senátu tisk č. 1603 z 1923). Ani v těchto materialích nelze nalézti podkladu pro závěr, že by zákonodárce při novelisaci § 57 vyr. ř. prostě opomenul ohledně klidu ve vymáhání pohledávek ze všeobecného pravidla stanovití speciální výjimku, dle které by měl klid onen v tom případě, dojde-li k účinkům v § 57 uvedeným před skončením řízení, trvati jen do potvrzení vyrovnání, po případě jen až do pravomoci potvrzovacího usnesení. Ani z materiální podstaty a účelu celého vyrovnacího řízení a z významu jednotlivých předpisů vyrovnacího řádu nelze dospěti k závěru, že klid ve vymáhání pohledávek (§ 10 odst. 1) má aspoň v tom případě, nastaly-li účinky dle § 57 vyr. ř. a čl. III. novely č. 99 ještě dříve, než bylo vyrovnací řízení skončeno, přestati již dnem potvrzení vyrovnání nebo dnem pravomoci potvrzovacího usnesení. Zastanci tohoto názoru uvádějí dva hlavní důvody, že prý usnesení dle § 55 jest čistě formální a že prý nelze chápati.

proč by měli věřitelé býti i nadále omezováni v právu, vésti exekuci, když jest již jisto, že nastaly účinky § 57 vyr. ř. a čl. III. novely č. 99 z 1923. Předdeslati dlužno, že časový interval mezi okamžikem, kdy potvrzovací usnesení (§ 49) nabude právní moci, a okamžikem, kdy dojde k prohlášení usnesení dle § 55, bývá mnohdy minimální. Vzhledem k §§ 63 vyr. ř. a 174 odst. 2 konk. ř. lze totiž zjistiti den pravomoci potvrzovacího usnesení dle dne vyhlášky na soudní desce bez ohledu na individuální vyrozumění jednotlivých účastníků, takže jest věcí snadnou, aby hned od počátku zavedla se přesná evidence o tom, kdy lhůta rekursní uplyne, čímž zase jest usnadněno, aby byly spisy bez průtahu po uplynutí lhůty rekursní předloženy k dalšímu jednání dle § 55 vyr. ř. Nicméně bývá mnohdy onen interval dosti značný, takže věřitelé, mající exekuční titul, neradi vidí, že klid ve vymáhání má trvati ještě v tomto mezidobí. S názorem, že usnesení dle § 55 jest čistě formální, nelze souhlasiti. Usnesení toto vyhrazeno jest senátu (srov. Bartsch-Pollakův komentář k řádům konkursním, vyrovnacím a odpůrčím díl II. str. 218 a 293) a má rozsáhlé účinky hmotněprávní. Zásadně teprve tímto usnesením přestávají právní účinky zahájení vyrovnacího řízení, zejména zrušuje se omezení způsobilosti dlužníkovy k právním jednáním dle § 8 odst. 2 nastalé a zrušují se opatření, která při zahájení vyrovnacího řízení byla vyrovnacím soudem dle § 3 odst. 4 učiněna k zajištění jmění a teprve nyní vymazati jest poznámky dle § 6 provedené (viz též formulář čís. 73 Hartmanovy sbírky vzorců pro vyrovnací řízení). Tímto usnesením přestává klid ve vymáhání pohledávek, kterýžto účinek uvádí příkladmo, jak již shora podotčeno, sám pamětní spis na straně 171. Tímto usnesením odstraňuje se dále omezení, kterému při zahájení řízení byli věřitelé podrobeni co do možnosti navrhnouti, aby o jmění vyrovnacího dlužníka byl zahájen konkurs. Konečně teprve tímto usnesením končí činnost vyrovnacích orgánů. Že speciální omezení dle § 10 odst. 1 přestává teprve usnesením dle § 55, jest panujícím názorem i v literatuře (srov. Bartsch-Pollak díl II. str. 292 a 294, Lehman II. díl str. 168, Rintelen str. 59). Z uvedeného jest patrné, že usnesení dle § 55 není aktem čistě formálním, nýbrž že jest odstraněním omezení, která svého času byla k dosažení účelu vyrovnacího řízení uvalena jak na věřitele, tak na dlužníka. Kdyby tedy omezení dle § 10 odst. 1 měla v některém případě odpadnouti před usnesením dle § 55, byla by tím porušena rovnost stran, tedy zásada, která v právním řádě má býti prováděna pokud možno do důsledku: věřitelé byli by totiž sprostěni omezení dle § 10 odst. 1, ale dlužníka by tížila omezení dle §§ 3 a 8 vyr. řízení, jakož i poznámky v § 6 uvedené. Byl by tedy dlužník stihán novými exekucemi, ač v mnohém případě snad jen v důsledku oněch omezení jest ještě bezmocný. Ostatně jest předpis článku III. novely čís. 99 z 1923 vůči vyrovnacímu dlužníku značně tvrdý. Proto nelze tento beztak tuze přísný předpis hnáti ještě do další krajnosti a věřitelům, kteří podržují práva vyrovnáním nabytá, poskytnouti vůči dlužníku, kterého dosud stihají následky v §§ 3, 6 a 8 uvedené, ještě další právo, vésti naň exekuce před odčiněním oněch následků.

Jako důvod pro mínění, že klid ve vymáhání pohledávek v případě,

o nějž jde, má přestat ještě před vydáním usnesení dle § 55 vyr. ř., uvádí se též, že v době do vydání usnesení dle § 55 vyr. ř. mohl by dlužník fakticky na úkor věřitelů činiti dispoice se svým jménem. Ale tomu čelí předpis § 3 odst. 4, 6 a 8 vyr. ř. Pro řečené mínění nesvědčí dále ani to, že usnesení dle § 55 vyr. ř. neoznamuje všem věřitelům, zda pohledávky jich obživly proto, že dlužník třeba jen vůči některým věřitelům nesplnil včas a plně vyrovnání. Nelze ani žádati od soudu a nelze ani zaříditi, aby soud měl nesplnění vyrovnacích podmínek ve spolehlivé evidenci. Nastane-li případ, že některý věřitel ať z vlastní nedbalosti či úplně nezaviněně nedoví se včas o tom, že nastal případ § 57 vyr. ř., a že bude od jiného věřitele předskočen, jest to nehodou jej stihnuvší, které by nešlo zabrániti tím, kdyby se připustila řečená výminka z § 10 odst. 1. Jest sice pravda, že usnesení dle § 55 vyr. ř. nemění ničeho na podmínkách, za kterých došlo k vyrovnání, ale ani tato okolnost není důvodem proto, aby § 10 odst. 1 vyřazen byl z účinnosti na dobu od potvrzení vyrovnání nebo od pravomoci potvrzovacího usnesení do dne, kdy skončení řízení bude prohlášeno. To nelze vyvoditi ani z předpisu § 54 vyr. ř., kde jde jen o ochranu věřitelů, kteří bezelstně obdrželi platy od dlužníka. Ve prospěch řečeného mínění nelze konečně ničeho dovoditi ani z předpisu § 12 vyr. ř., jímž předpisy §§ 49, 55, 57 vyr. ř. nejsou nikterak modifikovány nebo doplněny a to ani v tom směru, že by vzhledem k předpisům § 12 bylo možno věřitele, majícího pouhý exekuční titul, aspoň od doby, kdy nastaly účinky § 57, na roven stavěti oddělnému věřiteli, jehož právo není vyrovnáním dotčeno (§ 46 vyr. ř.). K vůli úplnosti se podotýká: V citované již druhé větě § 57 vyr. ř. mluví se o »potvrzeném« vyrovnání. Ale rčením »potvrzené vyrovnání« nechtěl zákon dáti výrazu myšlence, že by tím byla stanovena lhůta, od kdy lze povoliti exekuce, a neměla tím býti stanovena výjimka z § 55 vyr. řádu, nýbrž mělo tím býti pouze stanoveno, že následky § 57 vyr. ř. nemohou nastati dříve, než vyrovnání bylo potvrzeno: volba onoho výrazu »potvrzeného vyrovnání« stala se vzhledem k předpisu § 49 odst. 1 vyr. řádu, že k platnosti vyrovnání jest zapotřebí, aby potvrzeno bylo vyrovnacím soudem. Zbývá otázka, zda dobou, kdy vyrovnací řízení končí, jest den, kdy bylo usnesení dle § 55 vyr. ř. veřejně prohlášeno, či den pravomoci tohoto usnesení. Ježto zásadně dle § 63 vyr. ř. a § 524 c. ř. s. nemá rekurs odkládacích účinků a ježto v § 55 vyr. ř. není stanovena z tohoto pravidla výjimka, nelze pochybovati o tom, že účinky usnesení o skončení řízení nastávají vzhledem k předpisu §§ 63 vyr. ř. a 174 konk. ř. jeho veřejným oznámením. Proto též v druhém odstavci § 55 se výslovně praví, že zároveň, t. j. s veřejným prohlášením ukončení a ne teprve po pravomoci tohoto usnesení jest učiniti opatření, aby byly vymazány poznámky o zahájení vyrovnacího řízení podle § 6 vykonané. Správnost názoru, že rozhodnou jest doba, kdy usnesení dle § 55 vyr. ř. bylo veřejně prohlášeno, a ne den pravomoci tohoto usnesení, lze dovoditi i poukazem na § 56 odst. 4 věta 2. vyr. ř., kdež pouze pro případ zastavení vyrovnacího řízení bylo a to jen vzhledem k zvláštnímu před-

pisu § 2 odst. 2 úpadk. řádu stanoviti zvláštní lhůtu pro výmaz poznámky zahájení vyrovnacího řízení. (Viz pamětní spis str. 172.)

Čís. 7486.

Postoupený dlužník nemůže, jakmile mu byl postupník oznámen, provéstí započtení proti postupiteli s účinností pro postupníka ohledně vzájemné pohledávky, jež mu proti postupiteli vznikla do oznámení o postupu.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1927, Rv I 1984/26.)

František H. postoupil pohledávku, přisouzenou mu právoplatně proti žalující bance, dne 29. října 1925 žalovanému. Ještě téhož dne byla žalující banka o postupu vyrozuměna. Na to se žalující banka vyrovnala s Františkem H-em započtením vzájemné pohledávky banky za Františkem H. Žalovaný vedl proti žalující bance exekuci, za níž došel úhrady postoupeného peníze. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se žalující banka na žalovaném vrácení peníze vydobytého exekucí, odůvodňujíc žalobní nárok onou úmluvou o započtení. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jest nesporno, že žalobou vymáhaná pohledávka byla Františkem H-em, jemuž nesporně za žalobkyní příslušela podle rozsudku nejvyššího soudu ze dne 7. října 1925, postoupena žalovanému dne 29. října 1925. Tímto dnem nastal podle § 1392 obč. zák. její převod na žalovaného, jenž stal se takto novým věřitelem žalobkyně jako dlužnice. Postupem vystoupila pohledávka z majetku Františka H-a a stala se součástí jmění žalovaného. Hotovost postupní smlouvy jako smlouvy konsensuální byla uskutečněna již souhlasným projevem vůle obou stran, Františka H-a jako postupitele a žalovaného jako postupníka (§ 869 obč. zák.). K hotovosti postupní smlouvy se nevyžaduje ani souhlasu postoupeného dlužníka, ani jeho vyrozumění o postupu. Je tedy lhostejno, zda právní zástupce žalobkyně jako postoupené dlužnice s oznámeným mu postupem souhlasil a na vědomí jej přijal čili nic. Zpravení dlužníka o postupu má podle § 1395 obč. zák. jen ten právní význam, že dlužník, pokud mu postupník není znám, jest oprávněn prvním věřiteli zaplatiti nebo jinak se s ním vyrovnati. Názor tento jest uznáván všeobecně za správný, v literatuře i stále judikatuře. Jakmile tedy žalobkyni (jejímu právnímu zástupci), byla žalovaným nesporně dne 29. října 1925 podána zpráva o postupu zažalované nyní pohledávky, nebyla již žalobkyně podle § 1395 obč. zák. oprávněna vyrovnati se s Františkem H-em jako prvním věřitelem v příčině postoupené pohledávky započtením na svou vzájemnou pohledávku, kterou proti němu tvrdí. Proto bylo také zbytečno, by první soud připouštěl důkazy o tom, zda tato tvrzená vzájemná pohledávka jí skutečně náleží po právu čili nic. Nehledíc k tomu, zda tato vzájemná pohledávka, které žalovaný upírá likvidnost, hodí se k započtení podle § 1438 obč. zák., budiž zdůrazněno, že započtení nenastává samo sebou již střetnutím se vzájemných pohledávek, nýbrž že k jeho uskutečnění jest třeba projevu vůle k tomu čelící, t. j. tak ře-